

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Весела Иванова Гелева**, преподавател по Хорово дирижиране в катедра „Музикална педагогика и дирижиране” на факултет „Музикална педагогика” в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство “Проф. Асен Диамандиев”- Пловдив

за **Юлиян Агоп Одажиян**, кандидат за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, ПН 2.4 Религия и теология, докторска програма „Медицина, психология и вяра” във Философско-исторически факултет, катедра Теология на ПУ „Паисий Хилендарски”

Юлиян Одажиян е роден през 1978 г. Завършва висше образование в АМТИИ ”Проф. Асен Диамандиев” в Пловдив, където придобива ОКС”Бакалавър” по Музикална педагогика и ОКС „Магистър” по Дирижиране. Допълва квалификационните си умения в СУ „Св. Климент Охридски”, където получава магистърска степен по Теология и по История. Работи като учител по музика, по фолклор, история и църковна музика, и като диригент в редица специализирани училища: СОУ”Л. Каравелов” в Пловдив, СМУ- Широка лъка, Пловдивска Духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий”. Понастоящем е директор на ОУ „Христо Смирненски” в гр. Момин проход, както и преподавател по дисциплините Източно църковно пеене, Хор и богослужение и Типик в ПУ „Паисий Хилендарски”. Юлиян Одажиян участва активно в редица национални програми на МОН и международни проекти с европейско финансиране. Има активна публикационна и изпълнителска дейност.

Представените по процедурата материали са изчерпателни като количество и съдържателни като качество. Кандидатът надвишава необходимия брой публикации-5, вместо 3, както и изискуемия от НАЦИД минимум от точки. Дисертацията и авторефератът отговарят на необходимия стандарт.

Научното изследване на Юлиян Одажиян е на тема „**Литургични и музикологични аспекти на Великото славословие в славянските ръкописи на Рилската певческа школа**”. Общото съдържание на труда е 256 страници: три глави с увод, заключение с приноси, приложения и библиографски списък от 154 заглавия на български, руски, английски, немски, френски, гръцки, латински език, както и интернет-източници. Докторантът е мотивиран както от личната си педагогическа практика и опит, така и от изпълнителската си дейност като диригент и клиросен певец. Направеното изследване е актуално по своята същност и ще послужи както за целите на академичното обучение, така и за широк кръг музиколози, богослови, диригенти, псалти, хористи и любители на ортодоксалната певческа музикална традиция.

В увода са представени многобройни и интересни историографски източници по темата, както и обектът, предметът, целите и задачите на изследването, сред които: да се проучат и анализират литературните източници по темата, да се анализират литургичните и богослужебни особености на Великото славословие, значението и

ролята на Рилската певческа школа през XIX в. и на ръкописите, касаещи Великото славословие, да се осъществи подробен музикологичен и тропичен анализ на Великите славословия на йеромонах Неофит Рилски. Важен е избраният интердисциплинарен подход, който предполага свободно боравене с различни типове теоретична терминология от обособените научни области: богословска, музиковедска, химнографска, историческа и др. Докторантът включва използването на екзегетически и историко-критичен метод, диахроничен анализ, филологичен подход и др., чрез които постига реализацията на набеязаните цели.

В **първа глава** са разгледани литургичните аспекти на Великото славословие, генезисът на текста, жанровата принадлежност, догматичното значение и богослужебната му употреба в качеството му на хвалебствен химнографски тринитарен артефакт. Особен интерес предизвиква направеното сравнение с други християнски традиции-старообрядци, Римокатолическа църква, копти и др. В направените в края на главата обобщения дисертантът достига до редица съществени изводи за съдържанието и значението на Великото славословие, част от най-древните жанрове в православната християнска химнография. Той посочва, че Великото славословие е компилация от различни текстове и е претърпяло развитие, като ранните му версии са по-кратки, а по-късните включват допълнителни елементи, отразяващи нуждите на богослужението, но в цялостен смисъл има за цел да изрази небесната прослава чрез земното преклонение. Подчертано е съчетанието на догматично съдържание, образователна насоченост и естетическа стойност, чрез които жанрът на славословието придобива важно богослужебно значение.

Обект на **втора глава** са славянските музикални ръкописи в Рилския манастир. Докторантът изтъква значението на Рилската Света обител като религиозен, духовен, образователен и културен център и в частност, ролята на Рилската църковно-певческа и химнографска школа за съхранението, утвърждаването, обновяването и развитието на ортодоксалната музикална традиция. След направения преглед на наличните ръкописи и анализирането им, Одажиян прави изводи за конкретния принос на Рилските книжовници в жанра на славословието, в т. ч. и за написаните от тях авторски 11 образци от този жанр. Проучените от него източници са внушителен брой, което придава дълбочина и стабилност на научната аргументация. Езикът на изложението е логичен, терминологията е коректно използвана, както и цитираните източници.

Същинският принос на дисертационния труд се намира в **трета глава**, където е направен музикологичен и тропичен анализ на пет Велики славословия на Йеромонах Неофит Рилски -гл.4, гл.5, гл.6, гл.7, гл.8 от ръкопис № 115 на Рилския манастир и съответното печатно издание от 2015 година. Вследствие пространния и задълбочен многопластов анализ, докторантът достига до заключения с научна приносна стойност, които засягат мелодичния език и особеностите на музикалния израз, стихирарическата форма и нейната пространност, естетическия израз и пълнотата на емоционалното внушение, величието и доксологичния характер на химна съобразно византийската църковна традиция, простота и естественост на изказа и др.

Сред приносите на дисертационния труд трябва да се открие следното:

- Дисертационният труд е първото по рода си проучване относно Великото славословие в православната богослужебна традиция, което последователно води до нови теоретично-изследователски хоризонти, които предстои да бъдат разкрити и проучени.

- За първи път са направени научни констатации и изводи, свързани с Великото славословие в дейността на Рилската школа

- При проучването и теоретичния анализ на източниците, същността и спецификата на литургичните и музикологичните особености на Великото славословие са изведени данни, свързани със значими за литургическото богословие и църковната музика явления. Направеният подробен музикологичен и тропичен анализ на такъв голям брой Велики славословия /5 на различни гласове/ е също приносен момент в изследването на проблематиката на жанра.

- При анализа на славянските ръкописи и в контекста на теоретичните проучвания са разкрити, формулирани и изведени по-значимите специфични особености на стила и композиционната техника при йеромонах Неофит Рилски.

Всичко това подчертава необходимостта трудът да бъде издаден и ползван от студенти, преподаватели, теолози, музиковеди, семинаристи, диригенти, певци и просветени слушатели.

В заключение, познавам докторанта Юлиан Одажиев от обучението му в АМГИИ "Проф. Асен Диамандиев" като мотивиран, търсец и работоспособен човек с разностранни интереси и многопосочна успешна реализация.. С настоящия научен труд той доказва сериозен интерес към областта на теологията и църковната музика, подкрепен с преподавателска дейност, натрупани методически познания, изпълнителски опит и желание за бъдещо усъвършенстване. Имайки предвид гореказаното, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Ю.Одажиев образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, ПН 2.4 Религия и теология, докторска програма „Медицина, психология и вяра“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ и му пожелавам нови успехи и реализирани цели в сферата на педагогиката, изпълнителството и музикалната теория.

10.01.2025 г.

Проф. д-р Весела Гелева